

Province of the
EASTERN CAPE
EDUCATION

**NASIONALE
SENIOR SERTIFIKAAT**

GRAAD 12

JUNIE 2017

**GEOGRAFIE V1
MEMORANDUM**

PUNTE: 225

Hierdie memorandum bestaan uit 14 bladsye.

Marking Guidelines

The following marking guidelines have been developed to standardise marking.

Marking

- ALL selected questions MUST be marked, irrespective of whether it is correct or incorrect
- Candidates are expected to make a choice of THREE questions to answer. If all questions are answered, ONLY the first three questions are marked.
- A clear, neat tick must be used: ✓ If ONE mark is allocated, ONE tick must be used: ✓
  - If TWO marks are allocated, TWO ticks must be used: ✓✓
  - The tick must be placed at the FACT that a mark is being allocated for
  - Ticks must be kept SMALL, as various layers of moderation may take place
- Incorrect answers must be marked with a clear, neat cross: ✗ Use MORE than one cross across a paragraph/discussion style questions to indicate that all facts have been considered
  - Do NOT draw a line through an incorrect answer
  - Do NOT underline the incorrect facts
- Where the maximum marks have been allocated in the first few sentences of a paragraph, place an (M) over the remainder of the text to indicate the maximum marks have been achieved.

For the following action words, ONE word answers are acceptable: **give, list, name, state, identify**

For the following action words, a FULL sentence must be written: **describe, explain, evaluate, analyse, suggest, differentiate, distinguish, define, discuss, why, how**

The following action words need to be read within its context to determine whether a ONE word answer or FULL sentence is required: **provide, what, tabulate**

Totalling and transferring of marks

- Each sub-question must be totalled
  - Each question has six sub-sections, therefore six sub-totals per question required
  - Sub-section totals to be written in right-hand margin at the end of the sub-section and underlined.
  - Sub-total must be written legibly.
  - Leave room to write in moderated marks on different levels.
- Total sub-totals and transfer total to top left hand margin next to question number.
- Transfer total to cover of answer book.

Moderation

Marking on each level of moderation is done in the same way as the initial marking. All guidelines for marking must be adhered to.

If a mark for a sub-question is changed after moderation, the moderator must strike through the marker's mark and write down the new mark. 44 16

AFDELING A: KLIMAAT, WEER EN GEOMORFOLOGIE**VRAAG 1**

1.1	1.1.1	skadusone (1)		
	1.1.2	terrestriële uitstraling (1)		
	1.1.3	front (1)		
	1.1.4	suidfrontende (1)		
	1.1.5	berg (1)		
	1.1.6	termiese gordel (1)		
	1.1.7	noordfrontend (1)		
	1.1.8	streeks- (1)	(8 x 1)	(8)
1.2	1.2.1	E (1)		
	1.2.2	F (1)		
	1.2.3	D (1)		
	1.2.4	A (1)		
	1.2.5	B (1)		
	1.2.6	E (1)		
	1.2.7	D (1)	(7 x 1)	(7)
1.3	1.3.1	'n Laagdruk wat binne die middelbreedtes beweeg. (1) [KONSEP]	(1 x 1)	(1)
	1.3.2	Goed gedefinieerde koue en warm fronte. (1) Lug word deur koue en warm fronte geskei. (1) Druk is onder 1 000 hPa. (1) [Enige TWEE]	(2 x 1)	(2)
	1.3.3	Warm tropiese lug wat warm, vogtige maritieme lug bevat. (2) Polêre lug wat koue, droë lug bevat. (2) Versteurings by die polêre front (2) Veranderinge in die sub-polêre straalstroom (2) Versnelling in die beweging van een van die twee lugmassas (2) Versteuring in die westewindgordel (2) Verskille tussen die land- en see-temperature (2) [Enige TWEE]	(2 x 2)	(4)

- 1.3.4 (a) Hierdie toon die verskille in temperature en lugbeweging tussen die twee lugmassas. (2) (1 x 2) (2)
- (b) Dit word deur die westewinde aangedryf. (2) (1 x 2)
- (c) Die kouefront beweeg vinniger as die warmfront. (2)
 Die kouefront haal die warmfront in. (2)
 Houe lug wig onder die warm lug in, lug dit op en isoleer die warm lug vanaf die aardoppervlakte (2)
 [Enige TWEE] (2 x 2) (4)
- 1.4 1.4.1 Suid-Atlantiese hoog / St. Helena hoog (1) (1 x 1) (1)
- 1.4.2 Produseer koue en stabiele weerstoestande langs die weskus. (1) (1 x 1) (1)
- 1.4.3 Die Benguela seestroom verlaag temperature langs die weskus. (1)
 Die Agulhas/Mosambiek seestroom verhoog temperature langs die ooskus. (1) (2 x 1) (2)
- 1.4.4 (a) Dit is 'n deel van die sub-tropiese hoogdruk sone by 30° breedte lyn waar Suid-Afrika geleë is. (1)
 Globale daling van lug by die 30° breedte lyn (1)
 [Enige EEN] (1 x 1) (1)
- (b) Hierdie antisikloon mag in die direkte pad van 'n middelbreedte-sikloon wees en veroorsaak dat die middelbreedte-sikloon suidwaarts beweeg. (2) (1 x 2) (2)
- (c) Die Kalahari-hoog is goed ontwikkel tydens winter omdat temperature laer is. (2)
 Sterk daling vind oor die binneland plaas en 'n inversielaag ontwikkel onder die eskarp. (2)
 Die inversielaag verhoed vogtige lug om uit die Suid-Indiese hoog in te wig en die plato te bereik. (2)
 Dit lei tot geen/min reënval oor die binneland/plato. (2)
 Dus oorheers wolklose en stabiele toestande oor die binneland gedurende winter. (2)
 [Enige VIER] (4 x 2) (8)
- 1.5 1.5.1 Dit verwys na gelyke grond wat langs 'n rivier aangetref word wat hoofsaaklik deur rivier sediment gevorm word en gereeld oorstrom word. (1)
 [KONSEP] (1 x 1) (1)
- 1.5.2 Alluvium (1) (1 x 1) (1)
- 1.5.3 Die oewers van die rivier moet gereeld oorstrom word vir die grofste materiaal om herhaaldelik gedeponeer te word. (2) (1 x 2) (2)

- 1.5.4 Growwe, slik- en kleideeltjies wat oor baie jare op die levee opbou. (2)
 Die plantwortels wat op die levee groei stabiliseer dit mettertyd. (2)
 (2 x 2) (4)
- 1.5.5 Gewasse sal beskadig of weggespoel word. (2)
 Boere sal ly as gevolg van 'n inkomste verlies. (2)
 Daar sal voedseltekorte wees, veral vir mense wat op
 bestaansgewasse steun. (2)
 Vrugbare grond sal weggespoel word. (2)
 Die vloedvlakte sal oorversadig wees. (2)
 Swamtoestande sal voorkom (2)
 Die vloedvlakte sal nie meer geskik wees om gewasse te groei nie. (2)
 Boere sal nie masjinerie kan gebruik nie. (2)
 Nedersettings op die vloedvlakte sal geaffekteer word. (2)
 Mense kan hulle lewens verloor. (2)
 Enige infrastruktuur op die vloedvlakte sal verwoes of beskadig
 wees. (2)
 [Enige VIER] (4 x 2) (8)
- 1.6 1.6.1 'n Opvangsgebied is die hele dreineringsbekken van 'n rivier
 waarvandaan dit water ontvang. (1)
 [KONSEP] (1 x 1) (1)
- 1.6.2 570 000 (1) (1 x 1) (1)
- 1.6.3 Onbehandelde riool wat in die rivier beland sal 'n gesondheidsrisiko laat
 ontstaan. (2)
 Swak waterkwaliteit as gevolg van die rivier wat vir kulturele doeleindes
 gebruik word. (2)
 Rommelverwydering sal die rivier besoedel. (2)
 Rommelverwydering sal die balans van die rivier verander en sal ook
 rivierhabitate verminder. (2)
 Deponering van skadelike stowwe soos insekdodders en soute in die
 rivier sal die groei van alge bevorder. (2)
 Kunsmatige oppervlakte veroorsaak groter afloop wat rivier uitvloei
 vermeerder. (2)
 Dit moedig flitsvloede en vloedpieke aan. (2)
 Die verwydering van plantegroei in die opvangsgebied verminder
 infiltrasie en dus die beskikbaarheid van grondwater. (2)
 [Enige TWEE] (2 x 2) (4)
- 1.6.4 Affekteer die vloei van die rivier en versteur natuurlike prosesse. (2)
 Hou sedimente terug wat alluviale neerlating affekteer. (2)
 Verminder vrugbare slik om verder stroom af te beweeg. (2)
 Versteur die rivier-ekologie. (2)
 Versteur die lewenssiklus van spesies. (2)
 [Enige TWEE] (2 x 2) (4)

1.6.5 Konstruksie en nedersetting op die opvangsgebied moet vermy/beperk word. (2)

Boere moet opgevoed word aangaande omgewingsvolhoubare boerderypraktyke. (2)

Die publiek moet bewus gemaak word aangaande die belangrikheid van waterbewaring en -bestuur. (2)

Groter navorsing is nodig voordat nuwe damme gebou word. (2)

Plantegroei in die oewergrondsone moet onderhou word. (2)

Wetgewing is nodig om te beheer wat in die rivier gestort word. (2)

Wetgewing is nodig om die gebruik van ondergrondse water te beheer asook die besoedeling van grondwater. (2)

Opgradeer rioolwerke om te 'n funksionele rioolnetwerk te verseker. (2)

Kontroleer en handhaaf inheemse woude. (2)

[Enige TWEE]

(2 x 2)

(4)

[75]

VRAAG 2

2.1	2.1.1	Stedelik (1)		
	2.1.2	Landelik (1)		
	2.1.3	Stedelik (1)		
	2.1.4	Stedelik (1)		
	2.1.5	Landelik (1)		
	2.1.6	Stedelik (1)		
	2.1.7	Stedelike (1)	(7 x 1)	(7)
2.2	2.2.1	D / Basisvlak van erosie(1)		
	2.2.2	E / Verjonging (1)		
	2.2.3	I / Knakpunt (1)		
	2.2.4	G / Ingekerfde (1)		
	2.2.5	B / Gepaarde terrasse (1)		
	2.2.6	F / Gefradeerde (1)		
	2.2.7	A / Stroomroof (1)		
	2.2.8	C / Isostasie (1)	(8 x 1)	(8)
2.3	2.3.1	3 (1)	(1 x 1)	(1)
	2.3.2	120 km/h winde (1) Rukwinde van 167 km/h (1) 'n Laagdruk van 979 hpa (1) Goed gedefinieerde oog oor Madagaskar (1) [Enige TWEE]	(2 x 1)	(2)
	2.3.3	Die sikloon bestaan slegs as dit oor warm oseane wat veroorsaak dat vogtige lug styg. (2) Kondensasie word bereik en latente hitte word vrygestel. (2) Lug word oorversadig en reën kom voor. (2) Solank die laagdruk oor die oseaan bestaan, sal reën val. (2) [Enige TWEE]	(2 x 2)	(4)

- 2.3.4 Mosambiek het 'n gebrek aan geld en massiewe nasionale skuld beteken dat baie min geld beskikbaar is om aan vloed beskermingsmetodes te bestee. (2)
 Tekort aan tegnologie en effektiewe waarskuwingssisteme. (2)
 Steun op MEDC lande vir informasie en inligting. (2)
 Tekort aan mediadekking om mense te waarsku, bv. TV, radio en die internet. (2)
 Inwoners is nie goed genoeg opgevoed om die gevare verbonde aan tropiese siklone te verstaan nie. (2)
 Rampbestuur beleide en tegnieke is nie so gesofistikeerd soos ontwikkelde lande syne nie. (2)
 Swak geboustrukture kan nie die vloedwaters en winde weerstaan nie. (2)
 Ineenstorting van swak geboude huise veroorsaak meer verwoesting en lewensverliese (2)
 Skade word dikwels nie herstel nie of dit neem baie lank om herstel te word. (2)
 Talle mense kan nie vinnig genoeg ontruim of hulle huise verlaat nie. (2)
 Mense is te arm om noodsaaklikhede op te gaar. (2)
 Bestaansboere verloor alles. (2)
 Die omgewing neem 'n lang tydperk om te herstel. (2)
 Tekort aan noodontruimings-dienste. (2)
 Swak ontwikkelde infrastruktuur maak dit moeilik vir nooddienste om mense te bereik. (2)
 Swak toegeruste gesondheidsdienste kan nie die uitbreek van siektes verhoed nie. (2)
 Hulle moet op internasionale hulp en vrywilligers vir hulp steun. (2)
 [Enige VIER] (4 x 2) (8)
- 2.4 2.4.1 Vogtige lug word vanaf die oseaan na die land getrek in 'n afgesnyde laag. (1)
 Warm, droë lug word vanaf die land na die kusgebied getrek in 'n kuslaag. (1) (2 x 1) (2)
- 2.4.2 In wig van die hoogdruk agter die kouefront. (1)
 Koue en warmfronte is nie verbind nie. (1)
 Geen familie van middelbreedte-siklone sigbaar. (1)
 [Enige EEN] (1 x 1) (1)
- 2.4.3 Westelike dele (1)
 Suidelike dele (1) (2 x 1) (2)
- 2.4.4 Die in wig van die Suid-Atlantiese hoog en die Suid-Indiese hoog verhoed 'n middelbreedte om ooswaarts te beweeg. (2)
 'n Afgesnyde laag vorm wanneer die kouefront arm van 'n middelbreedte afgesny word vanaf die res van die sikloon. (2) (2 x 2) (4)

- 2.4.5 Swaar reënval sal gewasse verwoes. (2)
 Swaar reënval sal vrugbare grond wegspoel en gronderosie vererger. (2)
 Sterk winde sal gewasse beskadig. (2)
 Sneeu kan boerdery-grond beskadig. (2)
 Swaar reënval. Sneeu en sterk winde sal werk op die plase belemmer (2)
 Swaar reënval en sneeu kan die noodsaaklike infrastruktuur vir boere verwoes. (2)
 [Enige DRIE] (3 x 2) (6)

- 2.5 2.5.1 Die manier hoe strome in 'n dreineringsbekken gerangskik is / Die oppervlakpatroon wat 'n rivier en sy sysakke vorm. (1)
 [KONSEP] (1 x 1) (1)

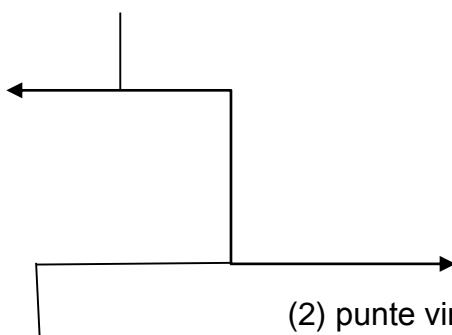
- 2.5.2 A – Radiaal (1)
 B – Dendrities (1) (2 x 1) (2)

- 2.5.3 'n Koepel of kegelvormige verskynsel soos 'n vulkaan, geïsoleerde heuwel of bergspits sal veroorsaak dat die rivier uitwaarts vanaf die sentrale hoogliggende gebied vloei. (2) (1 x 2) (2)

- 2.5.4 Dit lyk soos die takke van 'n boom. (1)
 Die sytakke sluit by die hoofstroom reghoekig aan. (1) (2 x 1) (2)

- 2.5.5 Omdat die onderliggende gesteentes uniforme aan erosie is, kan al die strome op dieselfde tempo erodeer. (2)
 Horisontaalliggende gesteentes veroorsaak dat die strome eweredig oor die strata vloei. (2) (2 x 2) (4)

2.5.6

- (2) punte vir die illustrasie van 'n hoekige patroon
 (2) punte vir die algehele skets (2 x 2) (4)

- 2.6 2.6.1 Lengteprofiel wys die sy-aansig van 'n rivier vanaf die oorsprong tot by die monding. (1)
 [KONSEP] (1 x 1) (1)

- 2.6.2 Bo-loop – Turbulent (1)
 Benede-loop – Laminêr (1) (2 x 1) (2)

- 2.6.3 Die vloei is stadiger en meer laminêr en die gradiënt is meer geleidelik in die middel-loop. (2)
 Die kronkelende patroon van S-vorming draaie is die gevolg van laterale erosie van die rivier. (2) (2 x 2) (4)

- 2.6.4 Die vallei is V-vormig (nou, diep en steil kante) in die bo-loop. (2)
Vertikale erosie is dominerend in die bo-loop as gevolg van afwaartse erosie. (2)
Vallei is 'n meer U-vormig met meer geleideliker hellings in die middel-loop. (2)
Vertikale erosie word minder en laterale erosie begin om te domineer in die middel-loop. (2)
Die vallei is geweldig wyd en die hellings in baie meer geleideliker in die benede-loop. (2)
Neerlating domineer in die benede-loop. (2)
[Enige VIER]

(4 x 2) (8)
[75]

AFDELING B: LANDELIKE EN STEDELIKE NEDERSETTINGS**VRAAG 3**

- 3.1 3.1.1 Nat punt (1)
- 3.1.2 Ekstensief (1)
- 3.1.3 Primêr (1)
- 3.1.4 Kruispad (1)
- 3.1.5 Verspreid (1)
- 3.1.6 Kommersiële (1)
- 3.1.7 hoogliggende (1) (7 x 1) (7)
- 3.2 3.2.1 C / ongebreidelde stedelike uitbreiding (1)
- 3.2.2 C / Die omliggende gebied gaan die vorm van 'n seshoek aanneem (1)
- 3.2.3 B / Reikwydte (1)
- 3.2.4 D / Aansluiting (1)
- 3.2.5 C / Gentrifikasie (1)
- 3.2.6 A / funksionele magnetisme (1)
- 3.2.7 B / Teen metropolitaanse verstedeliking (1)
- 3.2.8 D / Die paaie kruis loodreg (1) (8 x 1) (8)
- 3.3 3.3.1 2005–2010 (1) (1 x 1) (1)
- 3.3.2 Daling (2) (1 x 2) (2)
- 3.3.3 Degradasie van die omgewing as gevolg van oormatige bewerking en droogtes. (2)
Oorbevolking en oorbenutting van die grond lei tot gronderosie. (2)
Natuurlike rampe soos droogtes, vloede en kwaai ryp. (2)
[Enige TWEE] (2 x 2) (4)
- 3.3.4 Minder mense in landbou soos mense na stedelike gebiede beweeg. (2)
Minder aanvraag vir dienste in landelike dorpe omdat daar minder mense is. (2)
Ouer bejaardes bly agter om na die kinders om te sien. (2)
Bejaardes en ouer mense is minder produktief. (2)
[Enige TWEE] (2 x 2) (4)

- 3.3.5 Skep meer werksgeleenthede deur desentralisering van industrieë vanaf stedelike gebiede. (2)
 Verbeter werksomstandighede en salarisse. (2)
 Verbeter paaie- en vervoerfasiliteite. (2)
 Grondhervorming moet versnel word om die armes en grondlose mense in staat te stel om grond vir boerdery te bekom. (2)
 Gebruik van boerderymetodes wat klimaat veranderlikheid kan weerstaan bv. die gebruik van droogtebestande gewasse, effektiewe gebruik van water. (2)
 Gebruik van wetenskaplike tegnologie om die omgewingstoestande te monitor. (2)
 Vestig vroeë waarskuwingssisteme vir plant en -diersiektes, ens. (2)
 Voorsiening van basiese dienste soos watervoorsiening, behuising, gesondheid, ens. sal teen-verstedeliking aanhelp. (2)
 Verbeter die toegang tot kapitaal vir boere. (2)
 Verskaf opleidingskursusse om vaardighede in boerdery te verbeter. (2)
 [Enige TWEE] (2 x 2) (4)
- 3.4 3.4.1 Verskaffing van grond vir die voorheen benadeelde mense vir boerdery-doeleindes (1)
 [KONSEP] (1 x 1) (1)
- 3.4.2 Die filosofie van die “vrywillige verkoper/vrywillige koper” is van toepassing. (2)
 Grondeienaars soek 'n prys bo die markwaarde vir hulle grond. (2)
 [Enige EEN – Aanvaar ander relevante respons.] (1 x 2) (2)
- 3.4.3 Om voorheen benadeelde mense te help om effektiewe boere op hulle eie plase te word. (2)
 Om swart en arm mense in landelike gebiede te help om hul lewenstandaard te verbeter deurdat hulle toegang en gebruik van grond meer produktief kan benut. (2)
 Om die oorvol vorige tuislande te verminder. (2)
 Om geleenthede aan vroue te bied asook om groei in landelike gebiede aan te help. (2)
 [Enige TWEE] (2 x 2) (4)
- 3.4.4 “Vrywillige verkoper-vrywillige koper” het ontaard in lang uitgerekte proses om grondpryse te onderhandel met die huidige eienaars. (2)
 Daar was geen aansporingsmaatreëls vir vorige kommersiële boere om die ‘nuwe’ boere te ondersteun en te mentor nie. (2)
 Daar is tekort aan gemeenskaplike konsensus tussen politieke partye oor die grondhervormingsdebat (2)
 Baie van die herverdeelde plase is in 'n swak toestand by die verkryging daarvan. (2)
 Daar is gapings in die huidige beleide aangaande die effektiewe implimentering van die grondhervormingsprogram. (2)
 Daar is 'n tekort aan 'n betroubare moniteringsstelsel en die evaluering daarvan. (2)
 Dit vereis genoeg hulpbronne en tyd om post-hervestiging ondersteuning vir nuwe grondeienaars effektief te fasiliteer. (2)
 Dit is 'n langdurige en tydsame proses om die regmatig begunstigdes vir grondhervorming te selekteer. (2)
 [Enige VIER] (4 x 2) (8)

3.5	3.5.1	Mall (1)	(1 x 1)	(1)
	3.5.2	Naby hoofpaaie (1) Genoeg spasie (1) Goedkoop grond (1) [Enige EEN]	(1 x 1)	(1)
	3.5.3	Massiewe parkeerruimte (2) 'n Groot verskeidenheid van winkels (2) Hulle het lewensstylsentrums kom word, wat versorging, etery, mediese- en kantoor kamers insluit asook vermaaklikheidsfunksies. (2) Hulle is hoogs toeganklik/naby hoofpaaie (2) Besoedeling vry omgewing (2) Aantreklike omgewings (2) Bied 'n kombinasie van hoë en lae orde funksies (2) [Enige TWEE]	(2 x 2)	(4)
	3.5.4	(a) Winkels/dienste beweeg uit die SSK. (1) [KONSEP]	(1 x 1)	(1)
		(b) Verminderde toeganklikheid van die SSK (2) Misdaad (2) Verkeersopeenhopings (2) Hoë huur en belasting (2) Tekort aan parkeer ruimte (2) Oorkonsentrasie van mense (2) Geraas-en omgewingsbesoedeling (2) Die behoefte aan 'n spesiale plek (2) Die verval van die stadskern (2) Die SSK word as oud en eentonig gesien (2) Kompetisie van informele handelaars (2) [Enige TWEE]	(2 x 2)	(4)
		(c) Die status van die SSK word verlaag (2) Die SSK is nie meer toeganklik nie (2) Geboue word verlaat (2) Besighede word deur buitelanders besit (2) Die SSK word gedomineer deur lae kwaliteit/ondergeskikte goedere (2) Die geboue is vervalle en word nie in stand gehou nie (2) Onwettige besetting van vakante geboue (2) Die SSK is nie meer aantreklik nie/ Het sy estetiese mooiheid verloor (2) [Enige TWEE]	(2 x 2)	(4)
3.6	3.6.1	Dit is die proses waar 'n groter persentasie van die wêreld se bevolking in stedelike nedersettings in plaas van landelike nedersettings woon (1) [KONSEP]	(1 x 1)	(1)
	3.6.2	Tekort aan behuising / Bekostigbare behuising (1) Oorkonsentrasie van mense (1)	(2 x 1)	(2)

- 3.6.3 Bou van HOP huise (2)
 Woonstelle en binnestedelike geboue was omskep in lae inkomste
 behuisingseenhede. (2)
 Die regering het baie openbare en privaat vennootskappe aangegaan
 om addisionele geïntegreerde nedersettings soos Kosmo-stad te
 ontwerp. (2)
 Die regering het met oorsese lande vennootskappe aangegaan om die
 bou van sosiale behuisingseenhede te fasiliteer. (2)
 [Enige TWEE] (2 x 2) (4)
- 3.6.4 Misdaadsyfer gaan toeneem. (2)
 Oorkonsentrasie gaan die verspreiding van siektes veroorsaak. (2)
 Sosiale euwels sal toeneem. (2)
 Rommelverstrooiing gaan onhigiëniese toestande bevorder. (2)
 Werkloosheid (2)
 Dit sal vatbaar vir brande wees. (2)
 Jong kinders word sonder toesig gelaat. (2)
 Geen basiese dienste gaan die verspreiding van siektes bevorder. (2)
 Geen toegang tot fasiliteite soos skole sal ongeletterdheid en die tekort
 aan vaardighede bevorder. (2)
 [Enige VIER] (4 x 2) (8)
[75]
- TOTAAL: 225**